

3. Олександр Бастрикін у репортажі агенції Інтерфакс, 03.07.2009. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.interfax.ru/russia/88392>
4. Roy Allison. Russia, The West, & Military Intervention. / R. Allison. – Oxford : Oxford University Press, 2013.
5. Інтерв'ю пана Лаврова для БіБіСі, 09.08.2008. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mid.ru>
6. Дебати на 63 сесії ГА ООН. Липень 2009. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.responsibilitytoprotect.org/index.php/component/content/article/35-r2pcs-topics/2493-general-assembly-debate-on-the-responsibility-to-protect-and-informal-interactive-dialogue>
7. У посланні до Парламентської асамблеї НАТО, 30.05.2011. Eurasia Daily Monitor, 8/107. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eurasia.org>
8. Путин объявил о праве России на защиту своих граждан в Украине [Електронний ресурс] // Вести. – Режим доступу: <http://vesti.ua/strana/40367-putin-zajavil-obame-o-prave-rossii-na-zawitu-svoih-grazhdan-v-ukraine>
9. Українська революція гідності, агресія РФ та міжнародне право. – упор. Задорожній О.В. – К. : КІС, 2014.
10. Пастухова Л.В. Концепція "відповідальності із захисту": питання міжнародно-правового обґрунтування / Л.В. Пастухова, А.П. Шуміленко // Міжнародне право 21 століття: сучасний стан та перспективи розвитку (до 60-ліття професора Репецького) / М.М. Микієвич, М.В. Буроменський, В.В. Гутник (та ін.); за редакцією М.М. Микієвича. – Львів : ЛА "Піраміда", 2013.
11. Назарова О. Роль Європейського Союзу в реалізації концепції відповідальності за захист / О. Назарова // Право України. – 2013. – № 6. – С. 160-167
12. Скакун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс) : підручник / Скакун О.Ф. – Харків : Еспада, 2006.
13. Международное публичное право : учебник / Л.П. Ануфриева, К.А. Бекашев, Е.Г. Моисеев, В.В. Устинов [и др.]; отв. ред. К.А. Бекашев. – 5-е изд., перераб. и доп. – М : Проспект, 2011.
14. Он-лайн словник. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://slovnykar.com>
15. Он-лайн словник. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://legal-dictionary.thefreedictionary.com>
16. Он-лайн слоавник. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dictionary.reference.com>
17. S. Chesterman. Just War or Just Peace? Humanitarian Intervention and International Law / S. Chesterman. – Oxford : Oxford University Press, 2001

18. Responsibility to Protect: From Principle to Practice / Edited by Julia Hoffmann and Andre Nollkaemper. – Amsterdam : Pallas Publications, 2013.
19. The Responsibility to Protect. Report of the International Commission on Intervention and State Sovereignty (December 2001). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://responsibilitytoprotect.org/ICISS%20Report.pdf>
20. James Pattison. Humanitarian Intervention and The Responsibility to Protect. Who Should to Intervene? / James Pattison. – Oxford : Oxford University Press, 2010.
21. A More Secure World: Our Shared Responsibility: report of the High-level Panel on Threats, Challenges and Change. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.un.org/en/peacebuilding/pdf/historical/hlp_more_secure_world.pdf
22. Доповідь Генерального Секретаря ООН, A/59/2005. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.preventionweb.net/files/13545_13545A592005SGReportInLargerFreedom.pdf
23. Підсумковий документ Світового саміту 2005. UN Doc A/60/L. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org/womenwatch/ods/A-RES-60-1-E.pdf>
24. The Secretary-General, Report of the Secretary-General on Implementing the Responsibility to Protect, UN Doc., A/63/677, adopted on 12 January, 2009 GA Res. 63/308, UN GAOR, 63d Sess., UN Doc. A/RES/63/308 adopted on 7 October 2009
25. Res GA UN 24, October 2005, A/Res/60.1. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://responsibilitytoprotect.org/Resolution%20RtoP\(1\).pdf](http://responsibilitytoprotect.org/Resolution%20RtoP(1).pdf)
26. Taylor B. Seybolt. Humanitarian Military Intervention. The Conditions for Success and Failure. / Taylor B. Seybolt. – Oxford : Oxford University Press, 2008.
27. Human Rights, Intervention and the Use of Force / Edited by Philip Alston and Euan MacDonald. – Oxford : Oxford University Press, 2008.
28. Gareth Evans. The Responsibility to Protect. Ending Mass Atrocity Crimes Once and For All / Gareth Evans. – Washington, 2008.
29. Мотиль В.І. Гуманітарна інтервенція та міжнародне право. Теорія і практика / В.І. Мотиль – Л. : Львівський національний університет імені Франка, 2011.
30. A. Bellamy. Responsibility to Protect: The Global Effort to End Mass Atrocities / A. Bellamy. – Cambridge : Polity Press, 2009.
31. Aidan Hehir. The Responsibility to Protect / Aidan Hehir. – [n.p.] : Palgrave Macmillan, 2012.

Надійшла до редколегії 01.12.14

В. Власюк, асп.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

НЕКОТОРЫЕ ОСНОВЫ "ОБЯЗАННОСТИ ЗАЩИТИТЬ" В МЕЖДУНАРОДНОМ ПРАВЕ

Аннотация. Статья посвящена актуальной проблеме определения концепции "Обязанность защитить" в международном праве, а также правомерности применения силы в ее рамках. Автор статьи предлагает перевод термина "Responsibility to Protect" на украинский язык, анализирует основы этой концепции и приводит основное доктринальное взгляды относительно ее юридической природы. Также, следует отметить, что события на Донбассе в значительной мере требуют исследования вопроса правомерности применения силы не только с точки зрения агрессии, но и гуманитарной интервенции / "Обязанность защитить".

Ключевые слова: мир и безопасность, права человека, "Обязанность защитить", гуманитарная интервенция, применение силы.

V. Vlasjuk, PhD Student

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

SOME BASICS "RESPONSIBILITY TO PROTECT" IN INTERNATIONAL LAW

The article is devoted to the actual problem of definition of "Responsibility to Protect" in modern international law, and legality of the use of force thereunder. The author of the article proposes translation of the term, analyzes its principles, and demonstrates most common doctrinal approaches to its nature.

Key words: peace and security, human rights, sovereignty, responsibility to protect, humanitarian intervention, use of force.

УДК 341.12 + 341.16

І. Забара, канд. юрид. наук, доц.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБМІНУ ІНФОРМАЦІЄЮ В ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ СИСТЕМИ ООН

У статті розглядаються питання правового регулювання обміну інформацією в діяльності міжнародних організацій системи ООН. Автор досліджує питання становлення, розвитку, принципи та особливості обміну інформацією між міжнародними організаціями.

Ключові слова: інформація, міжнародний обмін інформацією, міжнародно-правове регулювання обміну інформацією.

Одним із найважливіших аспектів міжнародної інформаційної діяльності суб'єктів міжнародного права є участь у міжнародному інформаційному обміні.

Значне місце, поряд із міждержавним обміном інформацією, посідають відносини до обміну інформацією між

міжнародними організаціями. Їх особливості викликають науковий і практичний інтерес. Саме тому актуальності набуває розгляд питань, пов'язаних із міжнародно-правовим регулюванням обмінів інформацією, зокрема з позицій як формування і розвитку міжнародно-

© Забара І., 2014

правових основ обміну інформацією, так і сучасного ба-чення розвитку їх міжнародно-правового регулювання.

Властиві для початкового періоду розвитку міжнародних організацій епізодичність і спорадичність у міжнародно-правовому регулюванні обміну інформацією, з часом були змінені на стійкі і тривалі відносини і виокремили обмін інформацією в самостійний напрям регулювання міжнародних інформаційних відносин. Цьому сприяли кілька факторів, серед яких виокремлюються два – зростання кількості міжнародних організацій і підвищення ролі та значення інформації у міжнародних відносинах. Це мало наслідком формування спеціальних принципів і норм, покликаних врегулювати ці відносини. Забезпечення можливості розширення міжнародних обмінів інформацією, заснованих на дотриманні основних принципів міжнародного права, постало першочерговою задачею.

Варто зазначити, що перші доктринальні дослідження, пов'язані із міжнародно-правовим регулюванням обміну інформацією, було розпочато у сімдесяті роки двадцятого сторіччя. Превалювали питання міждержавних обмінів інформацією. З часом, поява нових концепцій розвитку міжнародних інформаційних відносин посилила увагу до міжнародно-правового регулювання обміну інформацією як з практичної, так і теоретичної точок зору. Окремі питання обміну інформацією почали дедалі частіше розглядатися з позицій вирішення окремих практичних питань в рамках міжнародних організацій. Питання обміну інформацією між міжнародними організаціями тривалий час розглядались в комплексі взаємовідносин міжнародних організацій в галузі права міжнародних організацій.

Серед представників доктрини значна увага проблемам міжнародно-правового регулювання обміну інформацією була приділена в роботах Ю.М. Колосова, О.М. Овсяка, І.І. Мисика, О.В. Собакиної, О.В. Єрмішиної, І.Н. Грязіна, О.Г. Дніпровського, В.П. Талімончик, В.В. Єрмакової та інших. Окремі аспекти міжнародного обміну інформацією досліджували Ю.Б. Кашлев, Г.М. Вачнадзе, В. Нелепін, М. Усубян. Серед розглянутих авторами були теоретичні питання щодо міжнародно-правових проблем обміну інформацією та обміну інформатикою, формування міжнародно-правових норм міжнародного обміну інформацією, регулювання участі транснаціональних корпорацій у міжнародному обміні інформацією. Певною мірою були досліджені питання ролі ООН у формуванні норм міжнародного обміну інформацією та участі окремих міжнародних організацій у регулюванні міжнародного обміну інформацією. Питання обміну інформацією в контексті діяльності міжнародних організацій були започатковані О.О Шибяєвою, Г.І. Морозовим, Є.С. Пчелінцевим, М. Поточним. Проте, комплексного дослідження міжнародно-правового регулювання обміну інформацією між міжнародними організаціями не здійснювалось.

Дослідження інституту міжнародного обміну інформацією, протягом останніх десятиліть, на відміну від інших видів інформаційної діяльності мали вибірковий характер. Сучасні дослідження в галузі міжнародних обмінів інформацією переважно зосереджуються на питаннях "транскордонної передачі даних", розглядаючи їх, головним чином, з позицій передачі персональних даних.

В той же час, одним з недосліджених в міжнародному інформаційному праві залишається питання обміну інформацією між міжнародними організаціями. Це питання практично не розглядалось ні в іноземній, ні у вітчизняній доктрині міжнародного права. Між тим міжнародний обмін інформацією представляє одну з форм міжнародного співробітництва, має достатній обсяг

правового матеріалу і викликає не тільки теоретичний, але й практичний інтерес.

Метою статті є дослідження міжнародно-правового регулювання інституту обміну інформацією у відносинах між організаціями системи ООН. У зв'язку з цим вартим розгляду постають питання щодо становлення і розвитку міжнародно-правового регулювання обміну інформацією між міжнародними організаціями, його принципів, умов і перспектив розвитку.

Відомо, що обмін інформацією між міжнародними організаціями відбувається досить тривалий час. Договірній практиці відомі угоди міжнародних організацій між собою, в яких питання обміну інформацією відіграють важливу і суттєву роль. Прикладами можуть бути угоди між ООН та міжнародними міжурядовими організаціями; угоди спеціалізованих установ між собою та з іншими міжнародними міжурядовими організаціями, угоди між міжнародними міжурядовими організаціями тощо.

В цій статті розглядаються питання міжнародно-правового регулювання обмінів інформацією між організаціями системи ООН. З огляду на це, варто відмітити наступне.

Розвиток міжнародно-правового регулювання обміну інформацією між міжнародними організаціями пов'язано із створенням міжнародних організацій системи ООН в другій половині сорокових років двадцятого сторіччя. Початок такої практики пов'язано з укладенням міжнародних угод ООН із своїми спеціалізованими установами – МОП (1946 г.), ФАО (1946 г.), ЮНЕСКО (1946 г.), ІКАО (1946 г.), ВООЗ (1947 г.), МВФ (1947 г.), МБРР (1947 г.), МСЕ (1947 г.), ВПС (1947 г.), ММКО (1948 г.), МФК (1957 г.), ВМО (1957 г.), МАР (1961 г.), ВОІВ (1974 г.), МФСР (1977 г.), ЮНІДО (1985 г.), ЮНВТО (2003 р.), а також МАГАТЕ.

В доктрині зазначалось, що для "взаємовідносин ООН зі спеціалізованими установами особливе значення мають угоди про співробітництво ООН з ними. Предметом угод є умови, на яких спеціалізовані установи вступають у зв'язок з ООН" [1, с. 120]. Привертає увагу те, що питання міжнародно-правового регулювання обміну інформацією містяться саме в цих договорах, які встановлюють правові основи взаємовідносин міжнародних організацій.

Варто зазначити, що стійкі зв'язки між першими постійними міжнародними організаціями, до числа яких належать попередники спеціалізованих установ – міжнародні адміністративні союзи, були відсутні. Ліга Націй, незважаючи на спроби, не змогла встановити систематичних зв'язків, оскільки ст. 24 Статуту Ліги Націй не містила чітких положень щодо кола міжнародних організацій та характеру можливих відносин між ними. І питання обміну інформацією не було врегульовано.

З прийняттям Статуту ООН були визначені правові підстави взаємовідносин ООН і міжнародних організацій. Включення питань про обмін інформацією в угоди між ООН і спеціалізованими організаціями стало необхідною умовою для їх взаємовідносин. При цьому, склалися і спеціальні принципи взаємовідносин міжнародних організацій, які вплинули і на характер обміну інформацією – принципи співробітництва і координації.

Принцип співробітництва, як договірна норма права міжнародних організацій, закріплено в угодах спеціалізованих установ як з ООН, так і в угодах між самими спеціалізованими установами. Його "головне призначення – регулювати відносини спеціалізованих установ з іншими міжнародними організаціями, що входять до складу ООН. Його основний зміст складають такі елементи як рівноправність, взаємність прав і обов'язків сторін, що домовляються" [1, с. 118]. В доктрині зазна-

чалось, що саме ці елементи і визначають усі організаційні форми співробітництва, серед яких особливе місце посідає обмін інформацією [1, с. 118].

До зазначеного варто додати, що "принцип координації, як договірна норма права міжнародних організацій, в свою чергу, базується не на рівності прав і обов'язків координуючої та координованих організацій, а на відповідних зобов'язаннях таких організацій щодо координуючої" [1, с. 118]. Основне призначення принципу – постійне і своєчасне надання ООН інформації ("рекомендацій") щодо політики і діяльності міжнародних організацій. За допомогою координації забезпечується керівництво ООН діяльністю спеціалізованих установ [2, с. 83-84]. Ця обставина не позбавляє спеціалізовані установи функціональної незалежності, вони є самостійними міжнародними організаціями. Основний зміст принципу координації, поряд з іншими формами співробітництва організацій, полягає в обміні інформацією [1, с. 118].

Отже, така форма співробітництва, як обмін інформацією, є характерною рисою взаємовідносин міжнародних організацій, виступає необхідним елементом угод ООН зі спеціалізованими установами і, що суттєво, має значний вплив на зміст цієї категорії міжнародних угод.

Варто додати, що положеннями угод між ООН зі спеціалізованими установами передбачається ціла низка питань щодо обміну інформацією. При цьому, як зауважує О.А. Шибаєва, "єдиної типової угоди немає. Незважаючи на значну схожість угод, багато з них має свої особливості, що пояснюється різницею цілей і задач, що стоять перед спеціалізованими установами ООН" [1, с. 120-121].

Разом з тим, необхідно зазначити, що питання обміну інформацією в цих угодах спрямовані на реалізацію однієї мети – погодження і проведення спільної політики і діяльності ООН та її спеціалізованих установ. Зазвичай вони включають: порядок обміну інформацією, умови обміну інформацією, правовий режим інформації, умови надання інформації окремим уповноваженим органам ООН.

Порядок обміну інформацією, у відповідності з положеннями угод, передбачає послідовність дій щодо взаємного надання інформації про поточну і перспективну діяльність організацій для наступної розробки і реалізації спільної політики у відповідності із задачами, визначеними статутами організацій. Для ООН – це задачі, визначені ст. 55 Статуту ООН, для спеціалізованих установ – питання, пов'язані із статутними задачами, реалізація яких повинна проходити як з врахуванням інтересів координуючої організації (ООН), так і інших спеціалізованих установ.

Об'єктом обміну виступає інформація про нинішню і заплановану спільну діяльність організацій (ООН), а також інформація фінансового (МВФ, МБРР, МФК, МАР, БАГІ, МФСР), економічного (ЮНІДО, ФАО), технічного (МСЕ, ІКАО, ІМО, ВПС, ВМО), соціального (МОП, ВООЗ) і гуманітарного (ЮНЕСКО, ВОІВ) змісту.

Правовий режим інформації визначає умови доступу і поширення інформації, отриманої шляхом міжнародного обміну у відношенні як між організаціями, так і до третіх осіб. Інформація, отримана шляхом обміну між міжнародними організаціями, може мати різний міжнародно-правовий режим (обмежена для використання (таємна, конфіденційна), призначена для вільного обігу тощо).

Умови обміну інформацією, у відповідності з положеннями угод, передбачають низку спеціальних вимог щодо забезпечення повної і швидкої взаємної передачі інформації, даних, відомостей і повідомлень між організаціями, а також додаткові вимоги щодо встановлення обмежень на доступ третіх осіб до інформації і документів.

Особливістю угод між ООН і спеціалізованими установами є те, що вони містять *умови надання інформації окремим уповноваженим органам ООН*. Зокрема, Економічній і Соціальній Раді (ЕКОСОП) (в якості прикладу: ст. 4, 7, 18 Угоди ООН з ЮНЕСКО) [3], Міжнародному Суду (в якості прикладу: ст. 10 Угоди ООН з ЮНЕСКО) [3], та іншим (наприклад, Раді опіки). Це пояснюється необхідністю координації практичної діяльності спеціалізованих установ, Генеральної Асамблеї ООН і держав-членів ООН з боку ЕКОСОП, що передбачено Статутом ООН (ст. 63, 64, 70 Статуту ООН) [4]. Варто врахувати, що зазначені угоди, як правило, містять і положення про інформування ЕКОСОП щодо характеру і обсягу усіх офіційних угод, які укладаються спеціалізованими установами як з іншими спеціалізованими установами, так і з міжурядовими організаціями (в якості прикладу: ст. 18 Угоди ООН з ЮНЕСКО) [3]. Такий договірний порядок взаємовідносин пояснюється особливостями формування політики ООН в області співробітництва і координації діяльності спеціалізованих установ, що безумовно позначається на вирішенні практичних питань.

Не меншу важливу роль питання обміну інформацією відіграють і у відносинах між спеціалізованими установами.

Утворюючи систему універсальних міжнародних організацій, що координується ООН, маючи широку компетенцію, спеціалізовані установи сприяють комплексному розв'язанню багатьох глобальних проблем сучасності. Здійснення двостороннього обміну інформацією дозволяє їм оперативно реагувати на події, що відбуваються в світі.

При цьому варто зауважити, що характер відносин між спеціалізованими установами визначається задачами, що постають перед ними в сфері розвитку міжнародного фінансового-економічного, науково-технічного, гуманітарного співробітництва і які суттєвим чином впливають на цілі двостороннього співробітництва організацій.

Відносини спеціалізованих установ між собою будуються на прагматичній і комплексній основі. В якості прикладу можна назвати угоди, укладені МОП з ЮНЕСКО (1947 р.) [5], ВООЗ (1948 р.) [6], ІМО (1959 р.) [7], ЮНІДО (1987 р.) [8], де питання обміну інформацією займають одне з важливіших місць. В свою чергу, задачі, які постали перед низкою спеціалізованих установ, потребували, серед іншого, постійного взаємного надання і отримання інформації з ВООЗ, що і сприяло укладенню угод між ними: ВООЗ із ФАО (1948 р.) [9], ЮНЕСКО (1948 р.) [10], МФСР (1980 р.) [11], ЮНІДО (1989 р.) [12], ВПС (1999 р.) [13]. Отримання необхідної метеорологічної інформації стало однією з підстав для укладення угод низкою організацій із ВМО – ВООЗ (1952 р.), ФАО (1952 р.), ІКАО (1954 р.), ЮНЕСКО (1954 р.), МСЭ (1960 р.), ІМО (1960 р.), МФСР (1981 р.). Актуальними для спеціалізованих установ стали питання щодо обміну інформацією з МАГАТЕ, які знайшли втілення в угодах між МАГАТЕ і ЮНЕСКО (1958 р.), МОП (1959 р.), ВООЗ (1959 р.), ВМО (1959 р.), ІКАО (1959 р.), ФАО (1959 р.) [14].

Варто відмітити, що аналогічна практика достатньо широко поширена і використовується всіма спеціалізованими установами.

Метою двосторонніх угод між спеціалізованими установами є планування і здійснення спільних програм, пов'язаних однорідною тематикою в сферах їх повноважень. Діяльність установ за окремими спільними програмами і проектами передбачає достатньо ви-

сокий рівень обміну інформацією, чим власно і пояснюється наявність в двосторонніх договорах окремих положень про обмін інформацією.

Положення про обмін інформацією між спеціалізованими установами займають одне з ключових місць в двосторонніх угодах і передбачають взаємні зобов'язання сторін щодо надання інформації.

Зобов'язання сторін щодо надання інформації, у відповідності із положеннями угод, визначають *порядок обміну інформацією* і, як правило, передбачають взаємне систематичне і докладне інформування одна одної щодо усіх майбутніх видів діяльності та усіх програмах робіт, які можуть мати взаємний інтерес. *Умови обміну інформацією* в цих угодах передбачають встановлення обмежень на доступ третіх осіб до інформації і документів.

Умови обміну (отримання і використання) статистичною інформацією, зазвичай визначаються окремими положеннями угод. Вони зобов'язують сторони ефективно використовувати інформацію як в області статистики, так і усіх статистичних проєктів, з питань, що представляють загальний інтерес для організацій. Передбачається, що сторони повинні уникати дублювання в роботі зі збирання, систематизації та опублікування статистичних даних і повинні бути спрямовані на досягнення максимального співробітництва в області статистики із урядами окремих країн та іншими організаціями, від яких може поступати інформація (в якості прикладу – ст. 7 Угод МАГАТЕ) [15].

Об'єктом обміну в цих угодах спеціалізованих установ виступає будь-яка інформація, яка представляє обопільний інтерес і сприяє розробці і виконанню спільних програм і проєктів.

Правовий режим інформації у відносинах між спеціалізованими установами передбачає низку спеціальних вимог, що забезпечують дотримання правил поведінки із конфіденційними матеріалами, а також можливість введення необхідних обмежень до третіх осіб, в цілях збереження таємниці у відношенні конфіденційної інформації, якою обмінюються сторони. У питаннях надання спеціальної інформації, яка представляє інтерес для спеціалізованих установ, розголошення якої може потягнути небажані наслідки, угоди, як правило, передбачають попередні консультації на рівні вищих посадових осіб спеціалізованих установ (в якості прикладу – ст. 3 Угод МАГАТЕ) [15].

Такими є правові підстави для двостороннього обміну інформацією.

Враховуючи на те, що одна з останніх угод була укладена 2003 року, можна констатувати, що на початок двадцять першого сторіччя фактично склалася стійка система двосторонніх угод між міжнародними організаціями системи ООН, яка дозволяє за допомогою обміну інформацією координувати діяльність міжнародних організацій для розв'язання достатньо важливих і актуальних питань.

В контексті теми нашого дослідження варто зробити акцент на участі міжнародних організацій системи ООН у широкомасштабному обміні інформацією з проблемних питань, які спрямовані на побудову глобального інформаційного суспільства. На сучасному етапі в ній беруть участь ООН, МСЗ, ЮНЕСКО, ВТО, ВПС, ЮНІДО, ВООЗ, МОП, ІКАО, ВМО, ФАО.

Враховуючи специфіку статутних задач міжнародних організацій системи ООН, в числі напрямків міжнародного співробітництва з обміну інформацією виокремлюються питання пов'язані із формуванням основ глобального інформаційного суспільства та питання

щодо перспективних напрямків використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ).

Формування і розвиток основ глобального інформаційного суспільства в рамках міжнародних організацій системи ООН, визначених на Всесвітньому саміті з інформаційного суспільства, здійснюється за кількома напрямками.

Загальну координацію діяльності в питанні застосування ІКТ в цілях розвитку спільно здійснюють ООН та МСЕ. Поєднаними зусиллями МСЕ, ООН (ПРООН, Регіональних комісій ООН та ЮНКТАД) спрямовуються заходи щодо створення сприятливого середовища і досягнення максимальних переваг інформаційного суспільства в соціальній, економічній і екологічній сферах. Масштабність цих задач вимагає широкого обміну інформацією між ними. Для координації їх діяльності створено кілька робочих органів, серед яких – *Група ООН з інформаційного суспільства (UNGIS), Робоча група з управління використанням Інтернет, Форум з питань управління Інтернет*. Питання щодо розвитку можливостей, необхідних для використання переваг інформаційного суспільства знаходяться в компетенції ООН (ПРООН, ЮНКТАД), ЮНЕСКО та МСЕ, які узгоджують відповідні заходи. Координація міжнародного і регіонального співробітництва з метою ліквідації розриву в цифрових технологіях і сприяння універсальному доступу до ІКТ покладена на ООН (Регіональні комісії ООН, ПРООН, ЕКОСОП), МСЕ та ЮНЕСКО. Задачі щодо розвитку інформаційної та комунікаційної інфраструктури, а також питання інформаційної безпеки покладено на МСЕ. Проблеми доступу до інформації та знань – на МСЕ та ЮНЕСКО. Актуальна тема щодо збереження культурної та мовної різноманітності, культурної самобутності, що визначена в якості необхідної умови розвитку інформаційного суспільства і розглядається як фактор сталого розвитку, покладено на ЮНЕСКО. Питання етичних аспектів інформаційного суспільства, заснованими на загальноновизнаних цінностях, покладено на ЮНЕСКО і ООН (ЕКОСОП).

Перспективні напрямки використання ІКТ, які розглядаються в рамках міжнародних організацій системи ООН, охоплюють достатньо широкий спектр. Враховуючи на позитивні можливості використання ІКТ в державному управлінні, комерційній діяльності, освіті, охороні здоров'я, зайнятості, навколишньому середовищі, сільському господарстві та науці, низка організацій має за мету вирішення задач їх застосування в цих сферах. З цієї метою співробітництво і координацію діяльності в проєкті "Електронне державне управління" спільно здійснюють ООН і МСЕ, "Електронний бізнес" – ВТО, ООН (ЮНКТАД), МСЕ, ЮНІДО, "Електронне навчання" – ЮНЕСКО, МСЕ, ЮНІДО, "Електронна охорона здоров'я" – ВООЗ і МСЕ, "Електронна зайнятість" – МОП і МСЕ, "Електронна охорона навколишнього середовища" – ВООЗ, ВМО, ЮНЕП, ООН (ООН Хабітат), МСЕ, ІКАО, "Електронне сільське господарство" – ФАО і МСЕ, "Електронна наукова діяльність" – ЮНЕСКО, МСЕ, ЮНКТАД. Зрозуміло, що в цих умовах питання обміну інформацією набуває вагомого значення. Сьогодні ця форма співробітництва виступає в якості суттєвого додаткового фактору розвитку міжнародних інформаційних відносин.

Таким чином, розглянувши питання, пов'язані із становленням і розвитком міжнародно-правового регулювання обміну інформацією в діяльності міжнародних організацій системи ООН, можна зазначити наступне:

- формування міжнародно-правових засад обміну інформацією між міжнародними організаціями системи ООН відбувалось в період з другої половини сорокових років до початку двадцять першого сторіччя;
- обмін інформацією між міжнародними організаціями передбачає взаємну передачу інформації на підставі принципів співробітництва і координації;
- положення щодо обміну інформацією закріплюються в двосторонніх договорах, які встановлюють правові основи взаємовідносин міжнародних організацій і передбачають мету, об'єкт, порядок і умови обміну інформацією, а також її правовий режим;
- спостерігається тенденція участі міжнародних організацій системи ООН у широкомасштабному обміні інформацією з проблемних питань, які спрямовані на побудову глобального інформаційного суспільства та розвитку перспективних напрямків використання інформаційно-комунікаційних технологій;
- обмін інформацією між міжнародними організаціями виступає в якості суттєвого додаткового фактора розвитку міжнародних інформаційних відносин.

Список використаних джерел

1. Шиббаева Е.А. Глава 4. Специализированные учреждения ООН // Курс международного права. В 7 т. Т. 6. Отрасли международного права / И.Н. Арцибасов, И.И. Лукашук, Б.М. Ашавский и др. – М.: Наука, 1992. – 312 с.
2. Пчелинцев Е.С. Экономическое сотрудничество в рамках ООН: цели, принципы и система органов / Е.С. Пчелинцев // ООН и международное экономическое сотрудничество. М.: Мысль, 1970. – 260 с.
3. Соглашение между Организацией Объединенных Наций и Организацией Объединенных Наций по вопросам образования, науки и культуры [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001255/125590r.pdf>.
4. Устав ООН [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.un.org/ru/documents/charter/>
5. Agreement between the International Labour Organization and the United Nations Educational Scientific and Cultural Organization 1947 [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.ilo.org/public/english/bureau/leg/agreements/unesco.htm>.
6. Agreement between the International Labour Organization and the World Health Organization 1948 [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.ilo.org/public/english/bureau/leg/agreements/who.htm>.
7. Agreement between the International Labour Organization and the Intergovernmental Maritime Consultative Organization 1959 (*The Intergovernmental Maritime Consultative Organization became the International Maritime Organization on 22 May 1982*) [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.ilo.org/public/english/bureau/leg/agreements/imo.htm>.

8. Agreement between the International Labour Organization and the United Nations Industrial Development Organization 1987 [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.ilo.org/public/english/bureau/leg/agreements/unido2.htm>.

9. Agreement between the Food and Agriculture Organization of the United Nations and the World Health Organization 1948 [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://apps.who.int/gb/bd/PDF/bd47/EN/agreements-with-other-inter-en.pdf>.

10. Agreement between the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization and the World Health Organization 1948 [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://apps.who.int/gb/bd/PDF/bd47/EN/agreements-with-other-inter-en.pdf>.

11. Agreement between the International Fund for Agricultural Development and the World Health Organization 1980 [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://apps.who.int/gb/bd/PDF/bd47/EN/agreements-with-other-inter-en.pdf>.

12. Agreement between the United Nations Industrial Development Organisation and the World Health Organization 1989 [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://apps.who.int/gb/bd/PDF/bd47/EN/agreements-with-other-inter-en.pdf>.

13. Agreement between the World Health Organization and the Universal Postal Union 1999 [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://apps.who.int/gb/bd/PDF/bd47/EN/agreements-with-other-inter-en.pdf>.

14.) Соглашение между Международным агентством по атомной энергии и Организацией Объединенных Наций по вопросам образования, науки и культуры (1958 г.); Соглашение между Международным агентством по атомной энергии и Международной организацией труда (1959 г.); Соглашение между Международным агентством по атомной энергии и Всемирной организацией здравоохранения (1959 г.); Соглашение между Международным агентством по атомной энергии и Всемирной метеорологической организацией (1959 г.); Соглашение между Международным агентством по атомной энергии и Международной организацией гражданской авиации (1959 г.); Соглашение между Международным агентством по атомной энергии и Продовольственной и сельскохозяйственной организацией Объединенных Наций (1959 г.) [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.iaea.org/Publications/Documents/Infcircs/Other/Russian/infirc20_rus.pdf.

15. Соглашение о связи между Международным агентством по атомной энергии и Организацией Объединенных Наций по вопросам образования, науки и культуры (1958 г.); Соглашение о связи между Международным агентством по атомной энергии и Международной организацией труда (1959 г.); Соглашение о связи между Международным агентством по атомной энергии и Всемирной организацией здравоохранения (1959 г.); Соглашение о связи между Международным агентством по атомной энергии и Всемирной метеорологической организацией (1959 г.); Соглашение о связи между Международным агентством по атомной энергии и Международной организацией гражданской авиации (1959 г.); Соглашение о связи между Международным агентством по атомной энергии и Продовольственной и сельскохозяйственной организацией Объединенных Наций (1959 г.) [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.iaea.org/Publications/Documents/Infcircs/Other/Russian/infirc20_rus.pdf.

Надійшло до редколегії 28.11.14

И. Забара, канд. юрид. наук, доц.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ОБМЕНА ИНФОРМАЦИЕЙ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ СИСТЕМЫ ООН

В статье рассматриваются вопросы правового регулирования обмена информацией в деятельности международных организаций системы ООН. Автор исследует вопросы становления, развития, принципы и особенности обмена информацией между международными организациями.

Ключевые слова: информация, международный обмен информацией, международно-правовое регулирование обмена информацией.

I. Zabara, PhD in Law, associate professor

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

LEGAL REGULATION INFORMATION EXCHANGE ACTIVITIES OF INTERNATIONAL ORGANIZATIONS OF THE UN SYSTEM

The article deals with the legal regulation of information sharing in the activities of international organizations of the UN system. The author explores the question of growth, development, the principles and characteristics of information exchange between organizations.

Key words: information, international exchange of information, international legal regulation of exchange of information.